

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei “Stratēģija pilnībā funkcionējošai un noturīgai Šengenas zonai””

(COM(2021) 277 final)

un “Priekšlikums Padomes regulai par tāda izvērtēšanas un uzraudzības mehānisma izveidi un darbību, kura mērķis ir pārbaudīt Šengenas *acquis* piemērošanu, un ar ko atceļ Regulu (ES) Nr. 1053/2013”

(COM(2021) 278 final – 2021/0140 (CNS))

(2022/C 105/17)

Ziņotājs: **Ionuț SIBIAN**

Apspriešanās	Eiropas Komisija, 10.8.2021.
Juridiskais pamats	Līguma par Eiropas Savienības darbību 304. pants
Atbildīgā specializēta nodaļa	Nodarbinātības, sociālo lietu un pilsoniskuma specializētā nodaļa
Pieņemts specializētās nodaļas sanāksmē	6.10.2021.
Pieņemts plenārsesijā	20.10.2021.
Plenārsesija Nr.	564
Balsojuma rezultāts (par/pret/atturas)	232/1/5

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) atzinīgi vērtē Komisijas stratēģiju, kas paredz virzību uz pilnībā funkcionējošu un noturīgu Šengenas zonu.

1.2. Komiteja vēlreiz apstiprina savu 2016. gada 17. februāra rezolūcijā pausto neierobežoto atbalstu Šengenas sadarbības pamatprincipiem: līgumā noteikto pamatbrīvību netraucētai īstenošanai kopējā brīvības, drošības un tiesiskuma telpā un nepieciešamībai stiprināt kopīgu atbildību un solidaritāti ārējo robežu pārvaldībā.

1.3. Komiteja atkārtoti norāda, ka, izstrādājot un īstenojot ES robežu pārvaldības, sadarbības, migrācijas un patvēruma pārvaldības politiku, kā arī politiku, kas paredz policijas sadarbību un sadarbību krimināltiesību jomā, Eiropas Savienībai un tās dalībvalstīm vienmēr saistoša ir Pamattiesību harta, kuras noteikumi tām ir ne tikai jāievēro, bet arī jāveicina.

1.4. Komiteja pauž nopietnas bažas par ziņojumiem par pamattiesību pārkāpumiem pie ES ārējām robežām un aicina Komisiju un Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūru (EBCGA) saistībā ar ziņojumiem par pamattiesību pārkāpumiem nekavējoties tos novērst, uzraudzīt un veikt turpmākus pasākumus un nodrošināt, ka Eiropas Robežu un krasta apsardzes regulā noteiktie pārskatatbildības mehānismi tiek efektīvi īstenoti. Komiteja aicina stiprināt Konsultatīvo forumu pamattiesību jautājumos un tajā iesaistīt organizētu pilsonisko sabiedrību, ko pārstāvētu EESK.

1.5. Komiteja pauž bažas par daļēji pastāvīgo robežkontroles atjaunošanu pie dalībvalstu iekšējām robežām un tās negatīvo ekonomisko un sociālo ietekmi uz ES iedzīvotājiem, uzņēmumiem, it īpaši pārrobežu darba ņēmējiem, pierobežas kopienām un eiroreģioniem. Komiteja aicina Komisiju regulāri un rūpīgi uzraudzīt un novērtēt šo atjaunošanas pasākumu nepieciešamību un samērīgumu un vajadzības gadījumā rīkoties. EESK atzinīgi vērtē Komisijas pausto nodomu aktīvāk izmantot savas izpildvaras pilnvaras gadījumos, kad “Šengenas” izvērtējumi var būt par pamatu šādai rīcībai.

1.6. Komiteja pauž bažas par to, ka tādām dalībvalstīm kā Kipra, Rumānija, Bulgārija un Horvātija Šengenas *acquis* joprojām netiek piemērots pilnībā. Komiteja atbalsta Komisijas aicinājumu Padomei ātri un izlēmīgi rīkoties šajā sakarā.

1.7. Komiteja norāda, ka daudzi stratēģiju veidojošie elementi joprojām ir tiesību aktu priekšlikumi. EESK vēlas norādīt, ka ir pieņēmusi īpašus atzinumus par dažiem no šiem priekšlikumiem, it īpaši par jauno Migrācijas un patvēruma paktu un par sadarbību. Komiteja aicina Komisiju pienācīgi ņemt vērā minētos atzinumus.

1.8. Komiteja atzīmē, ka daudzi pakta elementi ir atkarīgi no nesen pieņemto tiesību aktu, it īpaši Sadarbības regulas un Eiropas Robežu un krasta apsardzes regulas 2.0 savlaicīgas īstenošanas. Komiteja pauž bažas par šajā saistībā panākto progresu un aicina Komisiju cieši uzraudzīt kavēšanās un budžeta pārtēriņus un tos efektīvi novērst.

1.9. Komiteja pozitīvi vērtē priekšlikumus uzlabot Šengenas izvērtēšanas mehānisma darbību, it īpaši ātrākus turpmākos pasākumus, lielāku sinerģiju ar neaizsargātības novērtēšanas mehānismu un lielākas un horizontālākas vērtības vēltīšanu cilvēktiesībām, tostarp Pamattiesību aģentūrai paredzēto lomu. Tomēr būtu jāgādā par to, lai nodrošinātu, ka Šengenas izvērtēšanas mehānisms nepoliticizē jautājumus, kas pēc būtības ir tehniskāki.

1.10. Komiteja uzskata, ka Šengenas forums var sniegt politisku stimulu Šengenas zonas aizsardzībai un attīstībai, taču brīdina, ka tam nevajadzētu nozīmēt atgriešanos pie Šengenas starpvaldību pagātnes, kad šīs zonas darbību negatīvi ietekmēja starpvaldību sadarbība un pārredzamības trūkums. Citas ES iestādes, kā arī Komiteja būtu pastāvīgi jāinformē, un tām vajadzētu būt iespējai piedalīties forumos.

1.11. Komiteja apzinās, ka attiecīgā sadarbība tādās jomās kā policija un krimināllietas, tostarp uzlabota sadarbība terorisma novēršanas jomā, ir ārkārtīgi svarīgas, lai ES pilsoņi un dalībvalstis uzticētos Šengenas zonai. Tomēr, lai šāda sadarbība varētu notikt, visās dalībvalstīs vienmēr ir pilnībā jārespektē pamattiesības, tostarp jānodrošina neatkarīga tiesu vara, lai varētu pienācīgi darboties savstarpējas uzticēšanās instrumenti, piemēram, Eiropas apcietināšanas orderis.

1.12. Komiteja ir pārliecināta, ka sadarbībai ar trešām valstīm nevajadzētu būt vērstai tikai uz migrācijas un patvēruma kontroli, bet tai būtu jāveido patiesa partnerība, kuras mērķis ir uzlabot migrantu un bēgļu, it īpaši cilvēku tirdzniecības upuru stāvokli arī trešās valstīs, kā arī novērst migrācijas pamatcēloņus, veicinot drošu un likumīgu migrāciju.

1.13. Komisijas priekšsēdētāja *Ursula von der Leyen* savā 2021. gada runā par stāvokli Savienībā uzsvēra, ka ir ārkārtīgi svarīgi vienoties par kopīgu Eiropas sistēmu ārējo robežu pārvaldībai, migrācijai un patvērumam, lai neļautu trešām valstīm izmantot vienotības trūkuma priekšrocības.

2. Atzinuma konteksts

2.1. Vairākas dalībvalstis 1985. gadā parakstīja starptautisko Šengenas nolīgumu un pieņēma lēmumu atcelt visas robežkontroles pie savām iekšējām robežām. Šengenas konvencija, ko pieņēma 1990. gadā, paredzēja vajadzīgos papildu pasākumus, kuru mērķis ir kompensēt eksternalitātes, kas rodas, atceļot kontroli pie iekšējām robežām.

2.2. Ar Amsterdamas līgumu Šengenas *acquis* tika integrēts ES tiesību sistēmā un tika reglamentēts Apvienotās Karalistes, Īrijas un Dānijas īpašais stāvoklis.

2.3. Divpusēju nolīgumu noslēgšana ar Norvēģiju, Islandi, Šveici un Lihtenšteinu dod šīm valstīm iespēju piedalīties Šengenas sadarbībā.

2.4. Bulgārija, Rumānija un Horvātija piedalās Šengenas *acquis* daļās, bet atceļ pārbaudes pie savām iekšējām robežām var tikai pēc vienprātīga Padomes lēmuma šajā sakarā. Padome ir atteikusies pieņemt šo lēmumu, lai gan Komisija ir atzinusi, ka šīs valstis ir tehniski gatavas.

2.5. Kopš Šengenas *acquis* iekļaušanas ES tiesību sistēmā tas ir pakāpeniski pilnveidots, it īpaši līdz ar Šengenas Robežu kodeksa, Vīzu kodeksa un Eiropas Robežu un krasta apsardzes regulas pieņemšanu. Sadarbību robežu, vīzu, migrācijas un patvēruma jomā atbalsta vairākas lielapjoma IT datubāzes informācijas apmaiņai (*SIS*, *VIS*, *Eurodac*, *EES*, *ETIAS*, *TCN-ECRIS*), kas pašlaik ir sadarbspējīgas.

2.6. Atbildība ir kopīga, taču dalībvalstis joprojām ir atbildīgas par savu attiecīgo ārējās robežas daļu, un tas nozīmē, ka trūkumiem ārējo robežu pārvaldībā vienā dalībvalstī, visticamāk, būs nopietna ietekme uz visu brīvības, drošības un tiesiskuma telpu.

2.7. Pēdējos piecos gados Šengenas zona bijusi pakļauta ievērojamam spiedienam, jo dažas dalībvalstis atkārtoti un pastāvīgi atjaunoja kontroli pie iekšējām robežām. Tas notika, reaģējot uz bēgļu un migrācijas situāciju 2015. gadā un teroristu vardarbības draudiem Eiropā.

2.8. Covid-19 pandēmijas dēļ atkal vairākkārt tika slēgtas robežas un ierobežota personu brīva pārvietošanās.

2.9. Reaģējot uz 2015. gada situāciju bēgļu un migrācijas jomā, tika reformēta Eiropas Aģentūra operatīvās sadarbības vadībai pie Eiropas Savienības dalībvalstu ārējām robežām, kas 2016. gadā kļuva par Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūru, kura vēl vairāk tika nostiprināta 2019. gadā.

2.10. Jaunajā Migrācijas un patvēruma paktā Eiropas Komisija apstiprināja, ka "integrēta robežu pārvaldība ir neaizstājams politikas instruments" Šengenas zonas integritātei un "būtisks visaptverošas migrācijas politikas elements". Tā paziņoja par atsevišķu Šengenas nākotnes stratēģiju, kas tika publicēta 2021. gada 2. jūnijā.

2.11. Stratēģijas mērķis ir padarīt Šengenas zonu spēcīgāku un noturīgāku. Tajā tiek izvērtēti izaicinājumi, ar kuriem Šengenas zona saskaras pēdējos gados, tostarp pandēmijas krīzi, un iezīmēta virzība, kas saglabātu Šengenas priekšrocības.

2.12. Stratēģijas mērķi ir šādi:

1) **nodrošināt ES ārējo robežu efektīvu pārvaldību;**

2) **iekšēji stiprināt Šengenas zonu;**

3) **uzlabot sagatavotību un pārvaldību;**

4) **pabeigt Šengenas zonas izveidi.**

2.13. Jauno stratēģiju papildina priekšlikums Padomes regulai par tāda izvērtēšanas un uzraudzības mehānisma izveidi un darbību, kura mērķis ir pārbaudīt Šengenas *acquis* piemērošanu, un ar ko atceļ Regulu (ES) Nr. 1053/2013⁽¹⁾.

2.14. Komisija ierosina pārskatīt Šengenas izvērtēšanas un uzraudzības mehānismu. Izmaiņas paredz izvērtēšanas procesa paātrināšanu, kā arī paātrinātu procedūru būtisku trūkumu gadījumā, kas varētu apdraudēt visu Šengenas zonu kopumā.

3. Vispārīgas piezīmes

3.1. Mūsdienīga un efektīva ārējo robežu pārvaldība

3.1.1. Komiteja atbalsta daudzgadu stratēģiskās politikas Eiropas integrētajai robežu pārvaldībai ātru pieņemšanu – tā ir daļa no LESD 77. panta 2. punkta d) apakšpunktā paredzētās integrētās pārvaldības sistēmas. Komiteja lūdz pieprasīt tās atzinumu par šo stratēģiju pirms tās pieņemšanas⁽²⁾.

3.1.2. Komiteja turpina atbalstīt Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūras efektīvu darbību un tās operatīvās vienības izveidi. Tomēr Komiteja pauž bažas par šajā saistībā panākto progresu. Komiteja īpaši norāda uz nesenajiem ES Revīzijas palātas konstatējumiem, kuros norādīts, ka Aģentūra nav pilnībā īstenojusi savas 2016. gada pilnvaras un ka saistībā ar tās 2019. gada pilnvaru īstenošanu pastāvēja vairāki riski un trūkumi⁽³⁾.

⁽¹⁾ COM(2021) 278 final.

⁽²⁾ Sk. 4.8. punktu: OV C 110, 22.3.2019., 62. lpp.

⁽³⁾ ES Revīzijas palātas īpašais ziņojums, *Frontex* atbalsts ārējo robežu pārvaldībai: līdz šim nav pietiekami efektīvs, 2021. gads.

3.1.3. Komiteja ir īpaši nobažījiesies par ziņojumiem par pamattiesību pārkāpumiem *Frontex* koordinēto operatīvo darbību laikā un Aģentūrai sniegto informāciju par to, kā ziņojuši dažādi plašsaziņas līdzekļu avoti un NVO; šī informācija ir analizēta *LIBE* komitejas *Frontex* kontroles darba grupas ziņojumā. Komiteja pauž gandarījumu par neseno jaunās pamattiesību amatpersonas iecelšanu un to, ka pašreiz tiek darbā pieņemti pamattiesību uzraudzītāji, taču uzsver, ka šīs amatpersonas birojam ir jāsaņem pietiekami resursi, lai tā varētu pildīt savus uzdevumus pilnīgi neatkarīgi. Komiteja aicina Aģentūru izveidot visus pārskatbaidības mehānismus un struktūras, kas paredzētas tās dibināšanas regulā.

3.1.4. Komiteja pauž bažas par to, ka stratēģijā uzsvars likts uz pirmsieceļošanas skrīninga sistēmu – savā atzinumā par paktu tā norādīja, ka šo jauninājumu būtu vērts apsvērt. Tomēr Komiteja pauda šaubas par tā praktisko īstenojamību un uzskatīja to par neatbilstošu no pamattiesību viedokļa⁽⁴⁾. Tā uzsver, ka ir vajadzīgs mehānisms neatkarīgai uzraudzībai, ko veic dalībvalstis, kā paredzēts Skrīninga regulā.

3.1.5. Komiteja vienmēr uzskatījusi, ka pilnīgas IT sistēmu sadarbības panākšana ir vajadzīgs solis, lai veidotu saskaņotu un efektīvu ES politiku. Tāpēc tā arī atbalsta vīzu procedūru un ceļošanas dokumentu digitalizācijas turpināšanu.

3.1.6. Komiteja pauž bažas par Komisijas apgalvojumu, ka kavēšanās dalībvalstīs var aizkavēt sadarbības nodrošināšanu visā Eiropā. Ņemot vērā otrās paaudzes Šengenas Informācijas sistēmas (*SIS II*) ieviešanā gūto pieredzi un neseno stāvokli iecelšanas/izceļošanas sistēmas un Eiropas ceļošanas informācijas un atļauju sistēmas ieviešanā⁽⁵⁾, Komiteja vēlas zināt, kādus konkrētus pasākumus Komisija saskaņā ar paredzēto budžetu veic, lai nodrošinātu sadarbības savlaicīgu panākšanu.

3.1.7. Komiteja uzsver, ka būtu jāpanāk tālāka tehnoloģiju attīstība un pilnīga sadarbība, pienācīgi ņemot vērā personas datu un pamattiesību aizsardzību. Saistībā ar priekšlikumu par pirkstu nospiedumu salīdzināšanas sistēmas (*Eurodac*) pārskatīšanu un saistībā ar lielapjoma datubāzu izmantošanu kopumā Komiteja atkārtoti uzsver, ka pilnīga sadarbība būtu jāpanāk, pienācīgi ņemot vērā pamattiesību aizsardzību. Pasākumiem jābūt absolūti nepieciešamiem un samērīgiem, ņemot vērā datu sensitivitāti, it īpaši, kad runa ir par starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējiem un procedūras konfidencialitāti. Būtu jānorāda, ka uz personas datiem, ko apstrādā saistībā ar robežu pārvaldību un personu atgriešanu, attiecas Vispārīgā datu aizsardzības regula un ka tie nav kvalificējami kā operatīvie personas dati saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2018/1725⁽⁶⁾.

3.1.8. EESK norāda, ka, sadarbojoties ar trešām valstīm, it īpaši tad, ja *Frontex* darbojas trešo valstu teritorijā, ir pilnībā jārespektē pamattiesības, tostarp tiesības uz personas datu aizsardzību, un jāizmanto atbilstīgi pārskatbaidības mehānismi.

3.2. Pasākumi Šengenas zonas iekšējai stiprināšanai

3.2.1. Komiteja atzinīgi vērtē to, ka uzmanība pievērsta pasākumiem, kas, lai gan, stingri ņemot, nav Šengenas zonas pilnveides pasākumi, ir saistīti ar Šengenas zonas darbību.

3.2.2. Dalībvalstu drošības problēmas var labāk risināt ar tiesībaizsardzības iestāžu plašāku un pastiprinātu sadarbību nevis ar kontroles atjaunošanu pie iekšējām robežām.

3.2.3. Komiteja uzsver, ka visu veidu policijas sadarbībā un sadarbībā krimināllietās ir pilnībā jārespektē pamattiesības, tostarp tiesības uz aizstāvību⁽⁷⁾ un cietušo tiesības⁽⁸⁾. Tas nozīmē arī, ka tad, ja tiek pārkāptas pamattiesības, atbildības sadalījums starp dažādiem dalībniekiem (ES un valstu dalībniekiem) nedrīkst izraisīt pārskatbaidības trūkumu.

⁽⁴⁾ EESK atzinumi par migrāciju, OV C 123, 9.4.2021., 15. lpp., OV C 155, 30.4.2021., 58. lpp., OV C 155, 30.4.2021., 64. lpp.

⁽⁵⁾ Eiropas Komisijas piezīme Sadarbības īstenošana: stāvoklis iecelšanas/izceļošanas sistēmas un Eiropas ceļošanas informācijas un atļauju sistēmas ieviešanā, 2021. gada jūnijs

⁽⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1725 (2018. gada 23. oktobris) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Savienības iestādēs, struktūrās, birojos un aģentūrās un par šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 45/2001 un Lēmumu Nr. 1247/2002/EK (OV L 295, 21.11.2018., 39. lpp.).

⁽⁷⁾ Saskaņā ar Pamattiesību hartas VI sadaļu un attiecīgajiem sekundārajiem tiesību aktiem.

⁽⁸⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2012/29/ES (2012. gada 25. oktobris), ar ko nosaka noziegumos cietušo tiesību, atbalsta un aizsardzības minimālos standartus un aizstāj Padomes Pamatlēmumu 2001/220/TI (OV L 315, 14.11.2012., 57. lpp.), kā arī tiesību akti attiecībā uz konkrētām cilvēku tirdzniecības, seksuālās izmantošanas, bērnu pornogrāfijas un terorisma upuru kategorijām.

3.2.4. Personu datu aizsardzība saskaņā ar atbilstošo tiesisko regulējumu vienmēr ir jārespektē, it īpaši, kad runa ir par ļoti sensitīviem personu datiem, kā tas paredzēts Prīmes lēmumos.

3.2.5. Saistībā ar mākslīgā intelekta izmantošanu policijas pārrobežu darbā Komiteja norāda uz savu gaidāmo atzinumu par Mākslīgā intelekta regulu ⁽⁹⁾.

3.2.6. Komiteja vēlas norādīt, ka ierosinātā Mākslīgā intelekta akta ⁽¹⁰⁾ pielikumā ir paredzēta iespēja mākslīgo intelektu izmantot migrācijas, patvēruma un robežkontroles pārvaldībā. Norāde uz to, ka mākslīgā intelekta sistēmas paredzēts izmantot “melu detektoros un līdzīgos rīkos fiziskas personas emocionālā stāvokļa noteikšanai” rada īpašu satraukumu, jo trūkst zinātnisku pierādījumu par šādu metožu uzticamību.

3.2.7. Saistībā ar konkrētajiem pasākumiem, kas ierosināti jaunajā Migrācijas un patvēruma paktā, Komiteja norāda uz savu 2020. gada 17. decembra atzinumu ⁽¹¹⁾.

3.2.8. Komiteja pauž šaubas par iepriekšējās pasažieru informācijas un pasažieru datu reģistra plašākas izmantošanas pievienoto vērtību un uzskata, ka Komisija nav pārliecinoši pamatojusi, kāpēc Šengenas zonā vajadzīga sistemātiska un plaša personu datu apmaiņa, kas automātiski ietekmētu arī ES pilsoņus, kuri izmanto savas tiesības brīvi pārvietoties.

3.2.9. Runājot par Eiropas apcietināšanas ordera un citu instrumentu, kas veicina tiesībsardzības iestāžu sadarbību, piemēram, Eiropas izmeklēšanas rīkojuma izmantošanu, Komiteja norāda, ka šo savstarpējas atziņas instrumentu netraucēta darbība nav iespējama bez savstarpējas uzticēšanās. Šajā saistībā ES iestādēm vēl efektīvāk jāuzrauga tiesiskums un dalībvalstu pienākums ir nodrošināt tiesiskumu, it īpaši tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā saskaņā ar ES Pamattiesību hartas (turpmāk “Harta”) 47. pantu un LES 19. panta 1. punktu.

3.3. Uzlabota pārvaldība

3.3.1. Komiteja atzinīgi vērtē to, ka Šengenas forums var nodrošināt dalībvalstīm iespēju apspriest politiski svarīgus jautājumus, kas saistīti ar Šengenas sadarbību. Tomēr citas ES iestādes, kā arī Komiteja būtu arī turpmāk jāinformē, un tām vajadzētu būt tiesībām piedalīties forumos. Forumam un tā darbībai vajadzētu būt pēc iespējas pārredzamākai, un tam būtu jānodrošina piekļuve saviem dokumentiem. Ziņojuma par Šengenas stāvokli publicēšanas atsākšana ir vērtējama atzinīgi, bet ar to nepietiek.

3.3.2. Komiteja atbalsta ieceri grozīt Šengenas Robežu kodeksu, lai iekļautu atziņas, kas gūtas Covid-19 pandēmijas laikā. Komiteja uzsver, ka šīs atziņas skar ne tikai iekšējās robežas, bet arī iekšējā tirgus darbību. Tāpēc jebkuram šādam grozījumam vajadzētu būt daļai no plašākas atbilstības pārbaudes, kurai jāpakļauj Eiropas tiesiskais regulējums, kas attiecas uz brīvu pārvietošanos tādā pasaulē, kur Covid-19, visticamāk, arī turpmāk būs dzīves realitāte. Komiteja atbalsta ieceri, ka šādi pieejai būtu jāietver noteikumi, kas attiektos uz ieceļošanu Eiropas Savienībā un kas pašlaik nav iekļauti Šengenas Robežu kodeksā. Komiteja vēlas arī zināt, vai Komisija plāno izdarīt grozījumus Vietējās pierobežas satiksmes regulā.

3.3.3. Komiteja uzskata, ka Komisijai būtu stingrāk jāatbalsta ceļošana bez robežām Eiropā. ES līgumā skaidri noteikts, ka ES nodrošina saviem pilsoņiem telpu bez robežām. Dalībvalstu tiesības atjaunot robežkontroli ir izņēmums no šīm tiesībām, un šis izņēmums ir jāinterpretē šauri. To nevar uzskatīt par suverēnu prerogatīvu, jo tas ir saistīts ar Šengenas Robežu kodeksa noteikumiem. Pārskatot kodeksu, pilnībā jāņem vērā robežkontroles atjaunošanas ārkārtas raksturs.

3.3.4. Komiteja pozitīvi novērtē priekšlikumus uzlabot Šengenas izvērtēšanas mehānismu darbību, it īpaši tos, kas nodrošinās ātrākus turpmākos pasākumus un lielāku sinerģiju ar neaizsargātības novērtēšanas mehānismu, kā arī tos, kuri lielāku un horizontālāku vērtību pievērs cilvēktiesībām. Tomēr būtu jāgādā par to, lai Šengenas izvērtēšanas mehānisms nepolitizētu jautājumus, kas pēc būtības ir tehniskāki.

⁽⁹⁾ INT/940 (OV C 517, 22.12.2021., 61. lpp.).

⁽¹⁰⁾ COM(2021) 206 final, 4. un 5. lpp.

⁽¹¹⁾ OV C 123, 9.4.2021., 15. lpp.

3.3.5. Komiteja mudina Komisiju aktīvi izmantot savas Līgumos paredzētās izpildpilnvaras situācijās, kad netiek veikti turpmāki pasākumi saistībā ar trūkumiem, kas konstatēti Šengenas izvērtējumos. Prioritāri vērība būtu jāpievērš sistēmiskai praksei, kas pārkāpj pamattiesību normas. Svarīgi ir tas, ka Komisijai nebūtu jāpaļaujas tikai uz Šengenas izvērtēšanas mehānisma konstatējumiem, bet arī pašai aktīvi jāuzrauga situācija pamattiesību jomā.

3.4. Šengenas zonas izveides pabeigšana

3.4.1. Komiteja atzinīgi vērtē Komisijas nostāju tādā jautājumā kā Šengenas zonas izveides pabeigšana. Komiteja uzsver, ka pastāv saikne starp brīvu pārvietošanos, ES pilsonību un robežkontroles neesamību. Pašlaik Bulgārijas, Horvātijas un Rumānijas pilsoņi nevar baudīt visas Līgumos paredzētās ES pilsoņu tiesības.

3.4.2. Komiteja uzsver, ka šīs dalībvalstis jau kontrolē savas ārējās robežas saskaņā ar Šengenas Robežu kodeksu. Šo valstu visaptveroša pievienošanās, pilnībā piedaloties visās liela mēroga tieslietu un iekšlietu datubāzēs, stiprinātu Eiropas Savienības darbību un drošību.

3.4.3. Komiteja aicina Komisiju iesniegt detalizētāku ceļvedi virzībai uz pilnīgu pievienošanos un aicina Padomi šajā saistībā ātri rīkoties.

Briselē, 2021. gada 20. oktobrī

*Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētāja*
Christa SCHWENG
